

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 Banî Numărul

Administrația strada Gărei No. 25

Abonamentul 10 Lei pe an

PENTRU D. MINISTRU AL DOMENIILOR

De mult și în mai multe numere ale acestui ziar, am denunțat ministerului că avocatul I. C. Davidoglu din Tulcea, proprietar de loturi mari în cătunele Tari Verdi și Dulingi, deține de mai mulți ani o grădină de zarzavaturi, situată pe mearca primului cătun, devenită proprietate a Statului prin deposedare în 1889, a moștenitorilor absenți ai decedatului Ali Bey Glura Pașa, frustrând Statul de un venit anual care era pe atunci de 750 lei.

Acastă grădină e recunoscută ca atare de comisia centrală delimitată și parcelată în vechiul loc de comisia de parcelare, lucrătoare încontinuu de 20 de ani, și prin urmare Inginerii Statului nu i-au putut-o vinde, ca loc în-tregitor al lotului No. 20, după cum nici n-au făcut-o.

Rugăm pe d-l ministru Stoilojan să bine-volască a orându-i o cercetare, cu verificarea lotului No. 20, și se va convinge de adevăr.

Vom repeta această denunțare până se va face anchetă sau vom fi desmințiti de vreun jurnal guvernamental.

Două cestiuni grele în Constanța

Sunt două cestiuni grele și de o importanță colosală în Constanța, pe care primarii de până acum le-au târănit mereu, din temere sau interes, — n'ar trebui să ne mai impoarte.

Aceste două chestiuni sunt: româ-

nizarea orașului și, mărirea, dezvoltarea lui teritorială.

Am scris așa de mult în cestiunea cartierului nou, românesc, și fără nici un efect până acum, că mai ne vine să-l punem cruce. Am stăruit atâta asupra acestor cestiuni, până ce consiliul comunal a luat deciziuni favorabile în ambele privințe, dar atâta tot până acum.

În adevăr, prin Septembrie 1894 s'a decis, de unanimitatea consiliului, formarea unui nou cartier, la marginile orașului, unde să se dea Românilor locuri de case, cu prețuri fixe, relativ mai eftine și plătibile în rate anuale, chiar trimestriale, și cu termen de 3 ani pentru clădire. — Într'altă ședință s'a admis propunerea de a se intenta proces în revendicare Dir. C. F. pentru locurile comunale ce în mod abuziv deține, spre atâta pagubă a orașului.

Ce puteam noi mai mult!

Nimic nu s'a făcut însă până la actualul primar, care stăruie acum la București pentru rezolvarea ambelor cestiuni.

Orașul e strâns din ce în ce mai mult cu o cingătoare ca de fer, pe de toate părțile: de armată, cu neisprăvițele ei șanțuri și garduri de gunoie, și de Dir. C. Ferate, cu vastele ei meidanuri, depozite de tot felul de imundități, în chiar inima orașului.

Nimenea din cei de la centru nu ne aude, nimenea nu vede nimic din oraful de rapoarte ce au fost supuse; și fără ordine de sus nimic nu se poate face; anomalia durează până vor trece toate prescripțiile legale.

De 20 de ani, nu sunt 10 proprietăți românești în orașul Constanța.

Țiganilor nomazi turci li s'a delimitat un cartier, unde 'și-au construit bordeie; sacagii și hamalii, armenii și curdii, au asemenea cartierul lor, numai pentru muncitorii români nu se

găsește nici o bucătică de loc în reionul celor 1000 hectare dăruite Constanței, și „Lumea Nouă”, și d-l Nădejde, fac socialism bulgăresc în Tulcea!

Bieții funcționari mărunți și muncitorii români sunt siliți a cumpăra locuri de case pe moșii particulare, la distanțe de mai multe kilometri de periferia orașului, de școală și de port, pe merele satelor Anadolkiol și Lazmahalea, unde se vor forma noul foburguri, spre gloria guvernului național și liberal al țerei românești.

N'a fost și nu e ministru, n'a fost un om politic — de altminterea, cine nu e om politic în țara noastră? — prin Constanța, căruia să nu-i apese pe inimă starea deplorabilă a lucrurilor din aceste puncte de vedere, și cu toate acestea, nimenea din guvernul țerei, n'a sacrificat un ceas pentru examinarea plămânilor bolnavi ai viitorului metropole a românismului dobrogean.

Dacă scoatem din socoteală lucrarea Podului Dunărei și a Portului Constanța operă exclusivă a Majestații Sale bunului și adânc prevădătorului nostru Rege ce mai rămâne ca lucrare proprie a guvernanților acestei provincii de la 1878 și până acum? Absolut nimic; e trist, dar e adevărat.

Iată în câte-va cuvinte adevărata stare a lucrurilor din orașul Constanța: după 20 de ani de ocupație românească, Românul nu poate cere uccenicilor de prăvălie locală un pahar de apă în limba lui. Orașul Constanța, cu o dezvoltare atât de bogată, atât de repede, și-au întreit populațiunea în timpul Românilor, și nu e ați un pui de român mai mult de cât a fost la început, funcționarii și militarii, și e foarte natural să fie așa. Indigenul, îmbogățit peste măsură, prin dezvoltarea lucrurilor, își strânge împrejurul și ocrotește pe toți scapătații familiei, până la al 9-lea neam; înseși

tor-va protegiați ai birocrației. Am dis momentană, căci funcționarul, neputându-se stabili definitiv, — chiar legea le interzice, cea vatămă — va revinde locul său burghezilor indigeni, cu toate condițiile de inalienabilitate stabilite. Întrebe d. Quintescu pe un bun funcționar din prefectură, și îl va spune cum a căzut victimă unui negustor, care i-a luat cele 2000 m. cumpărate în 1880?

Personal n'avem nimic contra funcționarilor, fiind că și ei sunt români, căți vor fi stabiliți. Funcționarul scitu această din raportul nostru, unde diceam apropos de scumpetea chiriilor: „aceasta face disperarea muncitorimei și a funcționarilor inferiori puțin plătiți pentru a duce traiul scump al orașului Constanța“. Dar de la această preocupare până la scopul spre care tindem, scop pe care d. Quintescu e dator a-l studia și pricepe, este o deosebire colosală. Și apoi, căți din ei sunt români de origine? mai e și aceasta o întrebare, la care nu ne-am ferit a răspunde altă dată, precum nu ne am știut a spune verde populației locale: că statul nu cheltuește milioanele și n'a cedat comunei Constanța 1000 hectare teren, spre a nu avea drept să dăcă cuvântul său în estium de importanța acestora, de romanisare a primului port.

În fine, ca să sfârșim acest articol, reproducem una din concluziunile cu care raportul din 1894 a încheiat lucrarea asupra vințării de locuri cu prețuri fixe. Iată acel pasagin:

„Condiția principală a înfloririi orașului este în bună stare a locuitorilor lui, în înlesnirea mijloacelor de train pentru populația maruntă, și stabilirea ei; printre cari, ca prima condiție, este o locuință, proprie și sănătoasă, pentru factorii de căpetenie, muncitorimea, pe umerii căreia se poartă întreaga mișcare comercială a porturilor“.

Pătrunși de acest adevăr, și fiindcă muncitorimea românească merita cei puțin tot atâta protecțiune cât s'a acordat celei armene, tătare și chiar țigănimet, care au fie-care mahalalele lor, am propus în disa ședința amendamentul, ca să se prefere și muncitorimea, alături cu funcționarul, dar care, ne-având onoarea a fi primit, rămâne ca onor. minister să se pronunțe asupra lui.

Publicăm cu adevărată satisfacțiune următoarea dare de seamă ce ne vine de la un asistent al întrunirii de Macedoneni și Albanezi din orașul nostru, felicitând pe inițiatori și făgăduindu-le tot concursul nostru în scopul ce și-au propus:

Stimate Domnule Redactor,

În interesul dezvoltării noastre culturale Vă rugăm cu onoare să binevoiiți a insera în stim. d-v djar, cele ce urmează cu privire la noua societate de cultură și bine-facere a Românilor Macedoneni și Albanezi din Dobrogea numită „Ajutorul“.

La 12 ale lunii corante o delegație a Românilor Macedoneni și Albanezi, fruntași proprietari și comercianți cu sediul în Constanța în numele consăngenilor lor, s'au presintat la prefectura acestui județ înaintând prefectului d-l Luca Ionescu o adresă prin care susnumiții și exprimă dorința de a fonda o societate de cultură și bine-facere numită „Ajutorul“.

Iată în resumat adresa delegațiunii din care se poate vedea, că Românii Macedoneni și Albanezi din Dobrogea sunt pătrunși de sentimentul naționalității române, dorind de a se manifesta ca atari, spre a nu fi confundați cu străinii.

Domnule Prefect,

Sub-semnatul de mai jos, Românii Macedoneni și Albanezi din Dobrogea, dorind a ne lumina generațiile viitoare pe tărîmul cultural cum și pentru tinerii noștri cari se ocupa cu diferite branșe industriale și comerciale dorind a înființa la timp Școli de Adulți unde să putem cu reușita alimenta și încălzi sentimentul iubirii către țara noastră, ast-fel ca din acest punct de vedere Românii-Albanezii să nu fie la discrețiunea elementelor străine naționalității noastre, precumpenindu-l în toate punctele de vedere; pentru aceste motive ne-am hotărit a fonda o societate.

Semnați: *T. G. Dabo, Cosma Duși, Marin Purca, Ion Ruzescu.*

Prefectul încântat de această manifestație pornită din inimă românești le-a făgăduit tot concursul oral urându-le isbândă.

La 16 ale corentei s'a ținut prima ședința generală a societății „Ajutorul“ în fața a 200 de membri prezenți.

De prima-vară în Constanța s'a vedut o adunare atât de imposantă și atât de entusiasmata în marele salon al Hotelului România din str. Carol.

D-l I. G. Dabo, destins român macedonean și fruntaș comerciant a proclamat președinte provisoriu

D-sa mulțumind pentru distinsa onoare ce i se face de a fi președintele adunării cuvintează:

D-lor și iubii compatrioți,

Vă mulțumesc din inimă pentru distinsa onoare ce mi ați făcut. V'am chemat aci d-lor ca să punem bazele unei societăți pe care să dea D-șeu să nu o distruga nici furtunile, nici focul, nici apa.

Vă mulțumesc încă odată pentru atențiunea ce mi ați dat'o corespundend apelului nostru calduros, aceasta dovedește că sunteți pătrunși în suflet de cea ce avem să lucrăm. Scopul societății ce voim a fonda e cultura și bine-facerea. Cât despre societate însemnă că care e scopul vă va vorbi onoratul nostru concetățean și patriot d-l Petru Vulcan care spre fericirea noastră și a românismului norocul l'a adus printre noi ca să ne putem uni și întări. (Aplause prelungate. Să trăiască!)

Declar dar ședința deschisă și Dumnezeu să ne ajute.

D-l P. Vulcan are cuvântul.

D-l Vulcan cunoscutul publicist Macedo-Român (Picuca'rlu de la Pind) înainte de a începe frumoasa-i cuvântare da citire următoarelor telegrame:

Leordeni.—Plin de bucurie urez noei societăți româno-albaneze reușită bună și viață lungă; rog considerați-mă prezent.

N. Gussi (fost senator).

București.—Salutăm cu entusiasm înființarea „Ajutorului“ trăiască inițiatorul. *Arginteanu Cosmescu* (directoral Gazetei Macedoniei).

București.—Sunt ca voi, urez succes bun adunării.

Dan (student).

Sfârșitul citirii telegramelor este urmat de aplause entusiaste.

Resumăm aci cuvîntarea d-lui Vulcan.

D-lor și iubii mei concetățeni,

Dați-mi voe d-lor să vă felicit din inimă pentru norocul ce l'ați avut de a deschide în prezența d-v această primă ședința generală, când se vor pune bazele societății de cultură și filantropie „Ajutorul“.

Este vrednică de ținut minte această adunare cu atât mai mult ca ea e chemată să aducă la îndeplinire un scop

măreț, știut este că începutul este tot d'una gren. Sunt fericit a vă vedea aci adunați într'un număr așa de mare; aceasta mi-o dovedește că elementul Român-Macedonean și Albanez din Dobrogea, conștient de sine, aspiră la o viață nouă sub cerul senin și bine-cuvântat al țerei mume, astringându-și rândurile, pentru a se întări, și mai mult de cum este.

La apelul pe care vi l'am făcut v'ați grăbit a veni aci cât de mulți. Acesta trebuie să bucure pe ori-ce român de inimă cu atât mai mult pe mine, care văd și constat cu bucurie că am găsit în d-văstră un teren jorielnic culturale naționale și marilor idei.

Fie-că vestea înființării societății noastre să fie un stimulent de întrecere pentru societatea soră din București; fie că această veste să le fie de bun augur, ea să înceapă activitatea din trecut cu zel, ast-fel ca să putem ajunge idealul muncind, noi de aci strejeri la mare, ei de acolo în capitala țerei românești (aplaude prelungite).

ca să prescurtăm, d-l P. Vulcan arată în termeni foarte clari și pătrunzători ce însemnează societate, cari pot fi foloasele ei; face o analiză amănunțită a comitetelor secrete, insistă asupra acestui punct spre a lumina pe mulți cari au fost seduși de ast-fel de comitete și în urmă amenințați de a-și perde rostul și terminând citește actul de fundație care îl subscriu toți membrii prezenți, după care se precedează la votarea proiectului de statute și la alegerea membrilor consilieri de 30, cari s'au alcătuit ast-fel: T. G. Dabo, Petre Vasile, Teohari Nicolau, Părintele David Schimonahu, G. Șerbănescu, Cosma Duși, G. Roncea, P. Vulcan, D. Covatti, Iani Zanfir, G. Biciola, Gherasim Radu, N. Constantinescu, G. Rizescu, C. Nicolau, Doctorul Temo, G. Constantinidi, Anton Radu, Marin Pirea, Petre Gheorghe, Dimitrie Marcu, Ion Rizescu, Anastase Anton, Anastase G. Țarlea, Gheorghe M. Gogu Dumitru Atanasiu, Mihalache Cotta, T. Palășescu, Gheorghe Babanica, Constantin Pelicuda.

Dintre membrii de mai sus se alege biuroul ast-fel:

Președinte: *T. G. Dabo*; Vice-Președinti: *Vasile Petru, Teohari Nicolau*; Comitetul executiv: *Cosma Duși, Dimitrie Covatti, Marin Pirea, Ion Rizescu*; Secretar: *P. Vulcan*; Casier: *G. Biciola*; Casier ajutor: *Anastase G. Țarlea*.

La finele lucrării d-l T. Dabo, donează societății 200 lei; d-l Teohari Nicolau donează societății 200 lei; d-l G. Constantinidi donează societății 150 lei; Părintele David donează societății 100 lei; d-l Cosma Duși donează societății 150 lei.

Acestea conform statutelor sunt proclamați ca membrii fondatori.

Din înscrierile ce s'au făcut până în seara zilei s'au încasat peste 1000 (una mie) lei.

Se notează că din județ nu s'au putut prezenta nimeni din cauză că invitațiile s'au trimis cam târziu.

Un asistent.

INFORMAȚIUNI

În numărul trecut al ziarului, s'a strecurat o eroré pe care nu o putem lasa nerelevantă.

La informațiunea ce am dat relativă la reluarea pe seama Statului a unor pământuri în Dobrogea, s'a țin cele „în conformitate” cu legea, în loc de a se tipări „în neconformitate cu legea”. Facem dar convenita rectificare.

D-l Prefect Luca Ionescu și d. Primar Schina sunt în București în afaceri de serviciu, unde stăruesc în cestiunea cartierului nou.

Din comisia de înfrumusețare a orașului a demisionat d-l Anghel Saligny, directorul C. F. — Bine ar face să demisionede toți domnii membrii, spre a se reintocmi o comisie din persoane locuind în Constanța, cum am înțeles-o noi cari am făcut prima propunere a instituirii unei asemenea comisii, spre a nu se stânjini afacerile de edilitate ale comunei din neputința de a se întruni și veni în localitate a membrilor.

Duminea trecută a fost în București, sala hotelului Dacia, o întrunire a Evreilor pământeni, spre a protesta contra legii de recrutare alcătuită de d-l ministru actual de resbel, d-l General Berendei, prin care se legiferează scutirea streinilor de serviciul militar român, în schimbul cărei scutiri vor plăti o taxă anuală. — Evreii protesteză contra acestei legi, care țin ei, îi depărtează de încetățenire în patria unde s'au născut.

La acea întrunire au venit o mulțime de studenți universitari români. De la primele vorbe ale Președintelui adunării, d-rului Westfried, care ar fi țin între altele: . . . „Și la nevoie suntem destul de mulți și destul de bogați, ca să ne luăm drepturile cu silă chiar în contra voinței Românilor” (Voința Națională) o bătaie sângeroasă s'a încins în sală, între studenți și evrei, cari în câte-va minute au deșertat sala fugând fie-care pe unde a putut. Un student a fost lovit în cap cu sticla de apă de pe masa prezidențială, aruncată de un evreu, și atunci s'a încins bătaia cu picere de masă și scaune, stricându-se tot în sală ferestre, uși, oglinzi, mese și scaune.

Scandalul se va desface la poliție și judele instructor, fiind mai mulți răniți. Evreii n'au dreptate să se amestece în facerea legilor organice și de apărare națională a țerei. — Ministerul ar face bine să nu-l dispenseze de armată, însă să facă din ei corpuri separate, neamestecându-se cu Românii, pe care îi corupe și strică cu apucăturile lor. — Aceasta este părerea unui distins militar, pe care o împărtășim și noi.

Camera austriacă a fost prorogată pe termen nehotărît în urma unei cumplite bătăi ce au avut loc între deputați în chiar sala de ședințe. Ministerul a căzut, fiind necompus de Impărat cu din funcționarii superiori din Stat.

Pricina la toate aceste este o ordonanță ministerială a fostului Ministru Președinte, contele Radeni, de origină polonez, prin care se recunoștea ca limba oficială în Stat și limba cehă în regatul Boemiei și în Moravia, unde elementul slav constituie majoritatea populațiunii, fapt la care Germanii proprii țin, din Camera austriacă s'au opus până și cu pielea lor.

Vor învăța, din acest incident, ceva minte Ungurii, cari subjugă și vor să maghiarizeze pe frații noștri ardeleni, în mare majoritate în Transilvania?

Camera și Senatul Țerei s'au deschis la 15 Noembrie de M. Sa Regele. Mesagiul Regal nu pomenește nici o vorbă despre Dobrogea.

Îl vom reproduce în alt număr.